

¿Tik ixmatok?

Por: César Agustín Ramírez

In nanakamej yetokej towan nochipa wan mokuij kemej pajti, takual wan tech in tapowal tamachijchiwalyot. Ton kachi mo ixmatij yetokej ton moskaltiaj tech to takualmej.

Kemansia tin kin ixmatij kemej tojmiyoj kemej ichkaxochit istakej, tiltikej o miak tapalmej ton mo ixnextiaj tech in xokomej, xiujtakualmej, pan wan okseki takualmej ton mo wejwelowaj.

Imagen: Cesar Agustín Ramírez
Díaz; Fresa infectada con
Botrytis cinerea

Nijin tojmiyojmej tok ki wejwelowaj in takualmej, ki ixnamikij in takamej wan okseki tapialmej. Okseki tojmiyojkej mosenchiwaj iwan *Aspergillus* y *Fusarium* kichijchiwaj micotoxinas kemej aflatoxina B1 wan fumonisina B1 tech poxwejwelowaj wan ki wejwelowaj to chikawayot, to chichika wan to tememe.

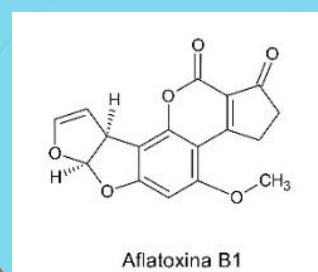
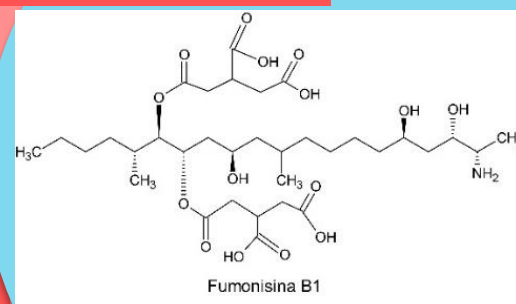
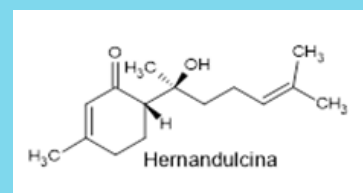

Imagen: Nemesio Villa Ruano

Nijin taixtemojkej ton achto ki ixnextijke kijtowaj ke in hernandulcina chijchiujtok ka tsopek ton mo sentaliaj tech in xiujkowit *Phylla scaberrima*, ton mo ixmati kemej omikilit o xiuj tsopek.

No keman kajkawa se kualtsin tsopek ten ajweyak, nijin tachijchiwal kin tsakuilliaj omej nanakamej ton ki wejwelowaj seki takualmej kemej *Rhizopus stolonifer* wan *Botrytis cinerea*. No ijkon nijin tachijchiwalmej kualti se kikui, kokoxka mikiet, No ijkon nijin tachijchiwalyot kualtia tapalewis maj kiyekpia ton kixtilia ton mosenchiwaj tech in ichkaxochit ton moskaltiaj tech in takualmej.

¡Axkan tik matokia! In hernandulcina amo sayoj ta tsopegia, no kipia antifúngicas ton kachi ki patiotia.

¡Ti mits tataujtiaj kachi ta ixmati wan kin yekpia in xiujyomej!

